

מראי מקומות - ביצה

לג:

דכיון דבנין וסתירה בכלים אינו אלא מדרבנן, א"כ במקלקל מותר לכתחלה [ודלא כדברי החת"ס דס"ל לרש"י דאין איסור בנין וסתירה בכלים כלל].

ד. כי תניא ההיא במוסתקי

פרש"י, חבית שבורה שמדבקין שבריה בשרף של עץ שקורין שף, וכו', וכיון דרעועה היא, ליכא למגזר בה שלא יתכוין לעשות כלי. וע"ע ברשב"א בשבת (קמז). שביאר בהא דע"כ מוקמינן במוסתקי, דאל"כ יש איסור בנין וסתירה, אבל בכלי רעוע כזה לא שייך בנין וסתירה. וע"ש מש"כ הרשב"א להק' ע"ז, וסיים דאפי' בלא מוסתקי מותר [ומשמע משום דאין בנין וסתירה בכלים].

ה. מר סבר מחזי דקא מכניף למחר וליומא אחרינא

כ' הר"ן (יט. בדפי הר"ף) דמדלא אסרי' אלא מטעם זה, ולא אסרי' לי' משום מעמה, יש להביא ראי' למש"כ הראשונים דאין שייך איסור מעמר אלא במקום גידולו.

ו. מ"ט, משום דקא מוליד ביו"ט

ע' ברמב"ם (יו"ט ד', א'), שכ' דהטעם שאסור להמציא אש ביו"ט הוא משום שהי' אפשר מבעוד יום. והראב"ד השיג עליו, וכ' דהטעם הוא משום שהוליד ביו"ט, והוא הטעם המפורש כאן בסוגיין. וע"ע במגיד משנה ובלחם משנה שם בביאור דעתם.

א. אוכלי בהמה אין בהן משום תיקון כלי

פי' הר"ן (יט. בדפי הר"ף) דכיון דרכין הן שהרי ראויים הן לבהמה, לא חשיב כלי, כיון שאינו מתקיים. וע"ע בקהלות יעקב בשבת (סי' מ', אות א', ד"ה ואמנם) שכ' דדבר שהוא בעצמותו אוכל, אע"פ שעשאוהו לשם צורך תיקון כלי, אין בו דין כלי, דדבר שהוא בחפצא מאכל, לא שייך שיחול בו תורת כלי.

ב. מוללו ומריח בו, קוטמו ומריח בו

העיר המהר"ם שי"ף, הא הוי מוליד ריחא כשקוטמו, ולמה מותר ביו"ט. ות' דאינו אלא מוסיף ריחא, דמות.

ג. שובר אדם את החבית לאכול הימנה

גרוגרות, ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי

פרש"י בשבת (קמז), דאין במקלקל שום איסור בשבת. וכ' הר"ן (שם סא: בדפי הר"ף) דלא נהירא, שהרי כל המקלקלין פטורין אבל אסורין, ולכן כ' דכאן היתירו לכתחילה משום צורך שבת, וכ"כ התוס' רי"ד שם. אולם הוסיף דצריך להיות כלי קטן, דלא שייך בי' בנין וסתירה, אבל בכלי גדול לא. וכ' החתם סופר שם ליישב דעת רש"י, דאי הוה סתירת כלים מלאכה דאורייתא כסתירת בנין, אז משום מקלקל הי' פטור אבל אסור. אבל הכא, דמייירי בסתירת כלים, וס"ל לרש"י דאין בנין וסתירה כלל בכלים, אז אין כאן אלא הקלקול בעצמו, ואין בזה שום איסור. וע"ע בביאור הלכה (ריש סי' שי"ד, ד"ה אסור) שג"כ כ' על דרך זה בדעת רש"י. וע"ע בשפת אמת שם, דכ' דכוונת רש"י היא